

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 2659/2000 НА КОМИСИЯТА

от 29 ноември 2000 година

**относно прилагането на член 81, параграф 3 от Договора за категориите споразумения
за изследвания и разработки**

(Текст от значение за ЕИП)

КОМИСИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност,

като взе предвид Регламент на Съвета (ЕИО) № 2821/71 от 20 декември 1971 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора за категориите споразумения, решения и съгласувани практики¹, последно изменен с Акта за присъединяване на Австрия, Финландия и Швеция, и в частност член 1, параграф 1, буква б) от него,

след публикуване на проекта на настоящия регламент²,

след консултации с Консултативния комитет по ограничаване на практиките и доминиращо положение,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕИО) № 2821/71 дава право на Комисията да прилага, по силата на регламент, член 81, параграф 3 (предишен член 85, параграф 3) от Договора, към някои категории споразумения, решения и съгласувани практики в обсега на материята, уредена с член 81, параграф 1, които имат за предмет изследвания и разработки на продукти или процеси до етапа на промишлено приложение и използване на резултатите, включващи и разпоредби относно правата върху интелектуалната собственост.

(2) Член 163, параграф 2 от Договора изисква от Общността да насърчава предприятията, включително и малките и средни предприятия, в дейността им за осъществяване на изследвания и технологични разработки с високо качество и да подкрепя усилията им за изграждане на сътрудничество помежду им. В съответствие с Решение 1999/65/ЕО на Съвета от 22 декември 1998 г. относно правилата за участие на предприятията, изследователските центрове и университетите и за разпространяване на резултатите от изследванията във връзка с изпълнението на Петата рамкова програма на Европейската Общност (1998-2002)³ и съгласно Регламент (ЕО) № 996/1999 на Комисията⁴ относно изпълнението на Решение 1999/65/ЕО, е задължително непреките изследвания и технологични разработки, подпомагани по линия на Петата рамкова програма, да се осъществяват съвместно.

(3) Споразуменията за съвместно осъществяване на изследователска дейност или съвместно внедряване на резултатите от изследователска дейност до етапа на промишлено приложение, без да се включва последния, в повечето случаи не попадат под действието на член 81, параграф 1 от Договора. Но при определени обстоятелства, например в случай, че страните са се договорили да не извършват други изследвания и разработки в същата област и по такъв начин са се отказали от възможността да спечелят конкурентно предимство по

¹ ОВ L 285, 29.12.1971 г., стр. 46.

² ОВ С 118, 27.4.2000 г., стр. 3.

³ ОВ L 26, 1.2.1999 г., стр. 46.

⁴ ОВ L 122, 12.5.1999 г., стр. 9.

отношение на другите страни, тези споразумения могат да попаднат под действието на член 81, параграф 1 и затова следва да се включат в обсега на материята, уредена с настоящия регламент.

(4) В съответствие с Регламент (ЕИО) № 2821/71, Комисията е приела, в частност, Регламент (ЕИО) № 418/85 от 19 декември 1984 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора за категориите споразумения за изследвания и разработки⁵⁵⁾, последно изменен и допълнен с Регламент (ЕО) № 2236/97⁶⁾. Срокът на действие на Регламент (ЕИО) № 418/85 изтича на 31 декември 2000 г.

(5) Новият регламент следва да отговаря на двете изисквания за осигуряване на ефикасна защита на конкуренцията и да предоставя достатъчна правна сигурност за предприятията. Постигането на тези цели следва да бъде съобразено с необходимостта от колкото се може по-голямо опростяване на административния надзор и законовата уредба. Когато силата на пазара е под определено ниво, при прилагането на член 81, параграф 3, в повечето случаи може да се приеме, че положителното въздействие на споразуменията за изследвания и разработки ще бъде по-голямо, в сравнение с каквото и да било отрицателно въздействие върху конкуренцията.

(6) Регламент (ЕИО) № 2821/71 изисква Регламентът на Комисията за изключение да определи категориите споразумения, решения и съгласувани практики, по отношение на които се прилага изключението, да определи точно ограниченията или клаузите, които могат или не да се включат в споразуменията, решенията и съгласуваните практики и да определи точно клаузите, които задължително се включват в споразуменията, решенията и съгласуваните практики или другите условия, които трябва да бъдат изпълнени.

(7) Подходът за изброяване на клаузите за изключение е по-целесъобразно да бъде изоставен и ударението да се постави предимно върху определянето на категориите споразумения, които са изключени до едно определено ниво на сила на пазара, и върху определянето на ограниченията или клаузите, които не следва да се включват в такива споразумения. Това е в съответствие с икономическия подход, при който се оценява въздействието на споразуменията върху релевантния пазар.

(8) За прилагането на член 81, параграф 3 по силата на регламент, не е необходимо да се определят споразуменията, които могат да попаднат под действието на член 81, параграф 1. При индивидуалната оценка на споразуменията съгласно член 81, параграф 1 следва да се вземат предвид няколко фактора, и в частност пазарната структура на релевантния пазар.

(9) Облекчението, осигурено с цялостното изключение, следва да се ограничи до тези споразумения, за които може да се приеме с достатъчна сигурност, че отговарят на условията на член 81, параграф 3.

(10) Сътрудничеството при осъществяването на изследвания и разработки и при използването на резултатите обикновено ускорява техническия и икономическия прогрес чрез по-широко разпространение на “ ноу-хау “ между страните и избягване на дублиращи се изследвания и разработки, чрез насърчаване на прогреса в резултат на обмен на допълващо

⁵ ОВ L 53, 22.2.1985г., стр. 5.

⁶ ОВ L 306, 11.11.1997г., стр. 12.

се ноу-хау и чрез организиране на по-рационална основа на производството на продуктите или въвеждането на процесите, достигнати в резултат на изследванията и разработките.

(11) Съвместното използване на резултатите може да се приеме за естествена последица от съвместното осъществяване на изследванията и разработките. То може да се изрази в различни форми, като: производство, използване на права на интелектуална собственост, които допринасят значително за техническото и икономическото развитие или маркетинг на нови продукти.

(12) Обикновено се очаква потребителите да бъдат облагодетелствани от по-големия обем и по-високата ефективност на изследванията и разработките, което се изразява във въвеждането на нови или по-добри продукти и услуги или намаляването на цените в резултат на нови или по-добри процеси.

(13) За да има полза от съвместните изследвания и разработки и да се постигнат целите, облекчението, предоставено от настоящия регламент, следва също да се прилага и за разпоредбите, включени в споразуменията за изследвания и разработки, които не съставляват основен обект на тези споразумения, но са пряко свързани със споразуменията и са необходими за изпълнението им.

(14) За да се изяснят основанията за изключение, съвместното използване следва да се отнася за продукти или процеси, за които използването на резултатите от изследванията и разработките е от решаващо значение, като на всяка от страните се даде възможност да използва всички резултати, които представляват интерес за нея. Но, когато в изследванията и разработките участват университети, научни институти и предприятия, които предлагат изследвания и разработки като търговска услуга, без обикновено активно да използват резултатите, те могат да се съгласят да използват резултатите от изследванията и разработките единствено с цел да направят допълнителни изследвания. Подобно на тях, страните, които не са конкуренти, могат да се договорят да се ограничи правото им на използване на резултатите до една или повече области на техническо приложение, за да се улесни сътрудничеството между страните с допълващи се умения.

(15) Предоставеното от настоящия регламент изключение следва да се ограничи само до споразуменията за изследвания и разработки, с които не се дава възможност на предприятията да премахнат конкуренцията по отношение на значителна част от въпросните продукти или услуги. От цялостното изключение е необходимо да се изключат споразуменията между конкуренти, чиито комбиниран дял от пазара на продукти или услуги, които могат да бъдат подобрени или заменени от резултатите от изследванията и разработките, надвишава определено ниво в момента на подписване на споразумението.

(16) За да се гарантира запазването на ефективна конкуренция по време на съвместното използване на резултатите, следва да се вземат мерки за прекратяване на действието на цялостното изключение, когато комбинираният дял от пазара на продукти, получени в резултат на съвместни изследвания и разработки, стане прекалено голям. Изключението следва да продължи да се прилага, независимо от пазарните дялове на страните, за определен срок след като започне съвместното използване на резултатите, за да се изчака да се стабилизират пазарните им дялове, особено след въвеждането на изцяло нов продукт, и за да се осигури минимален срок за възвращаемост на направените инвестиции.

(17) Настоящия регламент не следва да изключва споразумения, съдържащи ограничения, които не са задължителни за постигане на споменатия по-горе положителен ефект. Като

общо правило, някои строги антиконкурентни ограничения, като ограничаване свободата на страните за осъществяване на изследвания и разработки в области, които не са свързани със споразумението, фиксирането на цените за трети страни (фиксиране на цена при препродажба), ограничаването на производството или продажбите, разпределянето на пазарите и клиентите и ограниченията за извършване на пасивни продажби на договорени продукти на териториите, запазени за други страни, следва да се изключат от облекчението на цялостното изключение, установено от настоящия регламент, независимо от пазарния дял на предприятията, за които се отнася споразумението.

(18) Ограничаването на пазарния дял, неизключването на някои споразумения и условията, предвидени в настоящия регламент, обикновено гарантират, че със споразуменията, по отношение на които се прилага цялостното изключение, не се дава възможност на участващите предприятия да премахнат конкуренцията по отношение на значителна част от въпросните продукти или услуги.

(19) В определени случаи, когато споразуменията, попадащи под действието на настоящия регламент, въпреки всичко, водят до последствия, които са несъвместими с член 81, параграф 3 от Договора, Комисията може да отмени облекчението на цялостното изключване.

(20) Споразуменията между предприятия, които не са конкуриращи се производители на продукти, които могат да бъдат подобрени от или заменени с резултатите от изследванията и разработките, ще доведат само до премахване на ефективната конкуренция в областта на изследванията и разработките при изключителни обстоятелства. Затова е целесъобразно да се създаде възможност такива споразумения да се ползват от облекчението на цялостното изключение, независимо от пазарния дял, а изключителните случаи да се решават чрез отмяна на облекчението на цялостното изключение.

(21) Тъй като споразуменията за изследвания и разработки често са дългосрочни, особено в случаите, когато сътрудничеството се разширява и обхваща и използването на резултатите, срокът на действие на настоящия регламент следва да се фиксира на 10 години.

(22) Настоящият регламент не накърнява прилагането на член 82 от Договора.

(23) В съответствие с принципа за примата на правото на Общността, нито една от мерките предприети съгласно националното право за конкуренцията, не следва да накърнява единното прилагане в рамките на Общия пазар, на правилата за конкуренцията на Общността, нито полезния ефект на която и да е от мерките, приети в изпълнение на тези правила, включително и на настоящия регламент.

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1 **Освобождаване**

1. В съответствие с член 81, параграф 3 от Договора и ако не е уговорено друго с разпоредбите на настоящия регламент, с настоящото се заявява, че член 81, параграф 1 не се отнася за споразуменията, сключени между две или повече предприятия (наричани по-

нататък в текста "страните"), отнасящи се за условията, при които тези предприятия осъществяват:

а) съвместни изследвания и разработки на продукти или процеси и съвместно използване на резултатите от изследванията и разработките.

б) съвместно използване на резултатите от изследвания и разработки на продукти или процеси, осъществявани съвместно съгласно предишно споразумение между същите страни; или

в) съвместни изследвания и разработки на продукти или процеси, при които се изключва съвместното използване на резултатите. Това освобождаване се отнася дотолкова, доколкото тези споразумения (наричани по-нататък в текста "споразумения за изследвания и разработки" съдържат ограничения за конкуренцията, попадащи под действието на член 81, параграф 1 от Договора.

2. Освобождаването, предвидено по параграф 1, се отнася също и за разпоредбите, включени в споразумения за изследвания и разработки, които не съставляват основен обект на тези споразумения, но са пряко свързани с тях и са необходими за изпълнението на тези споразумения като например задължението да не се извършват самостоятелно или съвместно с трети страни изследвания и разработки в областта, за която се отнася споразумението, или в област, тясно свързана с нея, за времето на изпълнение на споразумението.

Първата алинея не се отнася, обаче, за разпоредби, чиито предмет съвпада с този на ограниченията на конкуренцията, изброени в член 5, параграф 1.

Член 2

Определения

По смисъла на настоящия регламент:

1. "Споразумение" е споразумение, решение на сдружение от предприятия или съгласувана практика.

2. "Участващи предприятия" са предприятията, подписали споразумението за изследвания и разработки, и съответните им свързани предприятия.

3. "Свързани предприятия" са:

а) предприятията, в които страна по споразумението за изследвания и разработки, пряко или непряко:

(i) притежава повече от половината акции с право на глас или

(ii) има право да назначи повече от половината членове на надзорния съвет, управителния съвет или органите, които законно представят предприятието или

(iii) има право да управлява предприятието;

б) предприятия, които пряко или непряко имат над страна по споразумението за изследвания и разработки правата или правомощията, изброени в буква а);

в) предприятия, в които предприятие, посочено в буква б), има пряко или непряко правата или правомощията, изброени в буква а);

г) предприятия, в които страна по споразумението за изследвания и разработки заедно с едно или повече предприятия, от посочените в букви а), б) или в), или в което две или повече от последните предприятия съвместно притежават правата или правомощията, изброени в буква а);

д) предприятия, в които правата или правомощията, изброени в буква а), се държат съвместно от:

(i) страните по споразумението за изследвания и разработки или съответните им свързани предприятия, посочени в букви а) - г), или

(ii) една или повече от страните по споразумението за изследвания и разработки или една или повече от свързаните им предприятия, посочени в букви а) - г), или една или повече трети страни.

4. "Изследвания и разработки" е придобиването на ноу-хау, свързано с продукти и процеси, и извършването на теоретичен анализ, системно проучване или експерименти, включително и експериментално производство, техническо изпитване на продукти и процеси, създаването на необходимите съоръжения и получаването на права на интелектуална собственост върху резултатите;

5. "Продукт" е стоката и/или услугата, включително и междинните стоки и/или услуги както и крайните стоки и/или услуги;

6. "Договорен процес" е технологията или процесът, получени в резултат на съвместни изследвания и разработки;

7. "Договорен продукт" е продуктът, получен в резултат на съвместни изследвания и разработки или произведен или доставен чрез договорените процеси;

8. "Използване на резултатите" е производството или дистрибуцията на договорените продукти, или прилагането на договорените процеси, или предявяването или лицензирането на правата върху интелектуалната собственост, или предаването на ноу-хау, необходимо за посоченото производство или приложение;

9. "Правата върху интелектуалната собственост" включват правата върху промишлената собственост, авторското право и сродните му права;

10. "Ноу-хау" е пакет с непатентована практическа информация, получена в резултат на практическа работа или изпитване, която е секретна, съществена и идентифицирана: по смисъла на настоящия регламент това ноу-хау трябва да е "секретно", което означава, че то не е широко известно или леснодостъпно; "съществено", което означава, че то съдържа информация от първа необходимост за производството на договорените продукти или за приложението на договорените процеси; "идентифицирано", което означава, че описанието му е достатъчно пълно, за да може да се провери отговаря ли информацията на изискването да бъде секретна и съществена.

11. Изследванията и разработките или използването на резултатите се осъществяват "съвместно", когато работата:

а) се извършва от съвместен екип, организация или предприятие,

б) съвместно се възлага на трета страна, или

в) се разпределя между страните чрез специализацията им в изследванията, разработките, производството или дистрибуцията;

12. "Конкурентно предприятие" е предприятието, което предлага продукт, който може да бъде подобрен или заменен с договорирания продукт (действителен конкурент) или предприятието, за което има реални основания да се счита, че би могло да направи необходимите допълнителни инвестиции или други разходи за постигане на промяна, която ще му позволи да предлага продукта в резултат на малко, но постоянно нарастване на относителните цени (потенциален конкурент);

13. "Релевантен пазар за договорираните продукти" е релевантният продуктов и географски пазар/пазари, на който се търгуват договорираните продукти.

Член 3

Условия за освобождаване

1. Освобождаването, предвидено по член 1, се прилага, ако не е уговорено друго в алинеите от 2 до 5.

2. Всички страни трябва да имат достъп до резултатите от съвместните изследвания и разработки с цел да се продължат изследванията или използването на резултатите. Но, университети, научни институти и предприятия, които предлагат изследвания и разработки като търговска услуга, без обикновено активно да използват резултатите, могат да се договорят да се ограничи правото им на използване на резултатите с цел да се продължат изследванията.

3. Без да се накърнява параграф 2, когато споразумението за изследвания и разработки предвижда единствено съвместни изследвания и разработки, всяка от страните трябва да има свобода да използва самостоятелно резултатите от съвместните изследвания и разработки и съществуващото преди тях ноу-хау, необходимо за използването на резултатите. Правото за използване на резултатите може да се ограничи до една или няколко области на техническо приложение, когато страните не са конкуриращи се предприятия в момента на сключване на споразумението за изследвания и разработки.

4. Съвместното използване трябва да е свързано с резултати, които са защитени с права на интелектуална собственост или представляват ноу-хау, което съществено допринася за постигане на технически и икономически прогрес, и които са от решаващо значение за производството на договорираните стоки или прилагането на договорираните процеси.

5. От предприятията, на които е възложено производство по линия на производствена специализация, трябва да се изисква да изпълняват поръчки за доставки от всички страни,

освен в случаите, когато договърът за изследвания и разработки предвижда съвместна дистрибуция.

Член 4

Праг на пазарния дял и срок на освобождаване

1. Когато участващите предприятия не са конкуриращи се предприятия, освобождаването по член 1 се отнася за периода на изследване и разработка. Когато резултатите се използват съвместно, освобождаването се продължава за срок от седем години от момента на първоначалното пускане на договорираните продукти на пазара в рамките на общия пазар.

2. Когато две или повече от участващите предприятия са конкуриращи се предприятия, освобождаването по член 1 се отнася за периода, определен в параграф 1, само ако в момента на сключване на споразумението за изследвания и разработки, комбинираният пазарен дял на участващите предприятия не надвишава 25 % от релевантния пазар за продуктите, които могат да бъдат подобрени или заменени с договорираните продукти.

3. След изтичане на срока, определен в параграф 1, освобождаването се запазва за целия период, през който комбинираният пазарен дял на участващите предприятия не надвишава 25 % от релевантния пазар за договорираните продукти.

Член 5

Споразумения, които не са предмет на освобождаване

1. Освобождаването, предвидено по член 1, не се прилага за споразуменията за изследвания и разработки, които пряко или непряко, самостоятелно или в съчетание с други фактори под контрола на страните, имат за предмет:

а) ограничаването на свободата на участващите предприятия да осъществяват изследвания и разработки самостоятелно или в сътрудничество с трети страни в област, която не е свързана с тази, за която се отнасят изследванията и разработките или, след приключването им, в областта, за която се отнасят или в свързана с нея област;

б) забраната за оспорване след приключването на изследванията и разработките на валидността на правата на интелектуална собственост, които страните имат в общия пазар и които са свързани с изследвания и разработки, или, след изтичане на срока на споразумението за изследвания и разработки, на валидността на правата на интелектуална собственост, която страните имат в общия пазар и които защитават резултатите от изследванията и разработките, без да накърняват възможността да се предвиди прекратяване на споразумението за изследвания и разработки, в случай че една от страните оспорва валидността на правата на интелектуална собственост;

в) ограничаването на продукцията или продажбите;

г) утвърждаването на цени при продажба на договорираните продукти на трети страни (препродажба);

е) ограничаването на потребителите, които участващите предприятия могат да обслужват, след изтичането на срока от седем години от момента на първоначалното пускане на договорираните продукти на пазара в рамките на общия пазар;

е) забраната за извършване на пасивни продажби на договорираните стоки на територия, запазена за други страни;

ж) забраната за пускане на договорираните продукти на пазара или за провеждане на политика на активни продажби на тези продукти на територия в рамките на общия пазар, запазена за други страни, след изтичането на срока от седем години от момента на първоначалното пускане на договорираните продукти на пазара в рамките на общия пазар;

з) изискването да не се издават лицензи на трети страни за производство на договорираните продукти или внедряване на договорираните процеси, когато не е предвидено или не се осъществява използване най-малко от една от страните на резултатите от съвместните изследвания и разработки;

(i) изискването за отказ да се задоволи търсенето от страна на потребители или препродавачи на съответната им територия, когато възнамеряват да продават договорираните стоки на друга територия в рамките на общия пазар; или

(j) изискването да се създават трудности пред потребителите или препродавачите да получават договорираните продукти от други препродавачи в рамките на общия пазар, и в частност да се упражняват права на интелектуална собственост или да се вземат мерки, за да не се допусне потребителите или препродавачите да получават или да пускат на пазара в рамките на общия пазар продукти, които законно са пуснати на пазара в рамките на Общността от друга страна или с нейно съгласие.

2. Параграф 1 не се прилага за:

а) определянето на производствените цели, когато използването на резултатите включва съвместно производство на договорираните продукти.

б) определянето на размера на продажбите и фиксирането на исканата продажна цена за преките клиенти, когато използването на резултатите включва съвместна дистрибуция на договорираните продукти.

Член 6

Определяне на праг на пазарния дял

1. За определянето на прага на пазарния дял, предвиден в член 4, се прилагат следните правила:

а) пазарният дял се изчислява на основата на стойността на реализираните продажби; когато няма на разположение данни за реализираните продажби, за да се определи пазарният дял на предприятието, за което се отнася споразумението, могат да се използват разчети, базирани на друга надеждна пазарна информация, включително и обема на реализираните продажби;

б) пазарният дял се изчислява на основата на данни за предходната календарна година;

в) пазарният дял, държан от предприятията по точка 3, буква д) от член 2, се разпределя поравно между всички предприятия, които имат правата или правомощията, изброени в точка 3, буква а) от член 2.

2. Когато пазарният дял, посочен в член 4, параграф 3, не надвишава първоначално 25 %, но в последствие се повиши над това ниво без да превишава 30 %, освобождаването, предвидено по член 1, се запазва за срок от две последователни календарни години след годината, през която за пръв път е превишен прагът от 25 %.

3. Когато пазарният дял, посочен в член 4, параграф 3, не надвишава първоначално 25 %, но в последствие се повиши над 30 %, освобождаването, предвидено по член 1, се запазва за срок от една календарна година след годината, през която за пръв път е превишен прагът от 30 %.

4. Срокът от две календарни години не може да бъде превишен чрез обединяване на предимството, предоставено по алинеи 2 и 3.

Член 7

Отмяна

Комисията може да отмени предимството, предоставено по настоящия регламент, съгласно член 7 от Регламент (ЕИО) № 2821/71, когато по своя собствена инициатива или по искане на държава-членка или на физическо или юридическо лице, предявило претенция за законни интереси, тя констатира за конкретен случай, че споразумението за изследвания и разработки, за което се отнася освобождаването по член 1, въпреки всичко има последствия, които са несъвместими с условията, определени в член 81, параграф 3 от Договора, и в частност, когато:

а) съществуването на договор за изследвания и разработки значително ограничава възможността за трети страни да осъществяват изследвания и разработки в релевантната област поради наличието на ограничен капацитет за осъществяване на изследвания другаде;

б) поради конкретната структура на предлагането, съществуването на договор за изследвания и разработки значително ограничава достъпа на трети страни до пазара на договорираните продукти;

в) без основателна причина страните не използват резултатите от съвместните изследвания и разработки;

г) договорираните продукти не срещат в общия пазар или в значителна част от него ефективна конкуренция от страна на идентични продукти или продукти, считани от потребителите за равностойни по отношение на характеристиките, цената и предназначението;

е) съществуването на договор за изследвания и разработки би премахнало ефективната конкуренция в областта на изследванията и разработките на конкретния пазар.

Член 8

Преходен период

Забраната, определен в член 81, параграф 1 от Договора, не се прилага през периода от 1 януари 2001г. до 30 юни 2002г. по отношение на споразуменията, които са действащи на 31 декември 2000г.и които не отговарят на условията за освобождаване, предвидени в настоящия регламент, но отговарят на условията, предвидени в Регламент (ЕИО) № 418/85.

Член 9

Срок на действие

Настоящият регламент влиза в сила на 1 януари 2001 г.

Срокът му изтича на 31 декември 2010 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.

Съставено в Брюксел на 29 ноември 2000 година.

За Съвета:

MARIO MONTI

Член на Комисията